

DECIZIE

15 mai 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Stela Procopciuc
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza civilă la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Ion Paierele
către Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ
individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual
favorabil,

împotriva deciziei din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care
a fost respinsă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale și
menținută hotărârea din 09 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă :

La 08 aprilie 2021, avocatul Dorian Pîcălău, în interesele lui Ion Paierele, s-a
adresat cu cerere de chemare în judecată către Casa Națională de Asigurări Sociale
privind anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea recalculării
pensiei.

În motivarea acțiunii s-a invocat că, Ion Paierele a fost angajat al organelor
afacerilor interne al IGP, MAI al RM, cu dreptul de a primi pensie pe linia MAI,
IGP, fiind inclusiv angajat al Izolatorului de detenție provizorie al IGP, MAI al RM.
Astfel, consideră că activând în funcția nominalizată, având în sarcina sa paza și
escortarea persoanelor deținute, arestate penal fie contravențional, precum și a celor
condamnate, în cumul, precum și corelativ cu instituțiile de tip penitenciar, nu se iau
în considerare actele normative, ce apără drepturile în cadrul activității în organele
afacerilor interne, ce la rândul său influențează și la eliberarea din serviciul MAI al
RM, la recalcularea eficientă al vechimii în muncă, ce influențează și poate influența
și asupra pensiei achitate și cuantumului acesteia.

La 24 noiembrie 2020, reclamantul a primit certificatul nr. 34/17-5114, emis
de IGP, conform căruia i s-a calculat termenul total de activitate în IGP de 32 ani 02
luni 16 zile.

La momentul dat, fiind deja pensionat, s-a adresat cu cerere către CTAS Rîșcani
la 26 septembrie 2020, anexând certificatul nominalizat și solicitând calcularea

pensiei, în conformitate cu vechimea în muncă, ce a fost indicată de către fostul angajator.

La 09 februarie 2021, reclamantul a primit un răspuns de la CTAS Rîșcani, prin care i s-a refuzat în satisfacerea cererii.

La 22 februarie 2021, Ion Paierle s-a adresat cu o cerere de dezacord, iar prin răspunsul din 12 martie 2021 i s-a comunicat că urmează să înlătore neajunsurile.

La 18 martie 2021, reclamantul a înaintat cererea de motivare, însă la 29 martie 2021, a primit un răspuns prin care i s-a indicat că în legătură cu neînlăturarea neajunsurilor, cererea nu va fi examinată.

Consideră reclamantul că, CNAS urma și urmează să-i calculeze vechimea în muncă cu avantaje, calculându-se 2 luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu pentru perioada efectuării serviciului în cadrul Izolatorului de Detenție Provizorie, pentru perioada de activitate în el, din considerentele că pe perioada efectuării serviciului în organele afacerilor interne și anume în subdiviziunile menționate, reclamantul a fost supus riscului sănătății și vieții, având contact direct cu persoanele reținute, inclusiv contagioase.

Reieșind din cele menționate, reclamantul a solicitat de a considera nelegitim răspunsul CNAS, prin care s-a refuzat calcularea pensiei cet. Paierle Ion cu avantajele prevăzute de actele normative nominalizate și în conformitate cu certificatul 34/17-5114 din 24 noiembrie 2020, eliberat de către IGP MAI al RM, prin care acestuia i-au fost calculată vechimea în muncă de 32 ani, 02 luni, 16 zile; a obliga CNAS să-i calculeze pensia cet. Paierle Ion în conformitate cu certificatul nr. 34/17-5114 eliberat de către IGP MAI al RM, conform căruia i s-a calculat termenul total de activitate în IGP de 32 ani, 02 luni, 16 zile; a obliga CNAS să indexeze pensia cet. Paierle Ion de la momentul pensionării și până azi, cu achitarea tuturor sumelor bănești, precum și a compensațiilor și contribuțiilor.

Prin hotărârea din 09 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost admisă parțial acțiunea înaintată de Paierle Ion; s-a anulat ca ilegală Decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Rîșcani) privind refuzul în recalcularea pensiei nr. 1304 din 09 februarie 2021 și răspunsul pe marginea cererii prealabile a Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. P-423/21 din 12 martie 2021; s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ favorabil prin care să-i recalculeze și să-i achite lui Ion Paierle pensia neachitată pentru vechime în muncă, cu indexările și majorările ce au avut loc, luând în considerare vechimea în muncă de 32 ani 02 luni și 16 zile conform Certificatului nr. 34/17-5114 eliberat de Inspectoratul național de securitate publică din cadrul Inspectoratul General al Poliției la 24 noiembrie 2020, începând cu 03 februarie 2020; în rest, pretențiile din cererea de chemare în judecată, au fost respinse ca neîntemeiate.

Prin decizia din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea din 09 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, în perioada cuprinsă între 15 mai 1998 și 05 iunie 2002, reclamantul Ion Paierle a deținut o funcție în cadrul Izolatorului de detenție provizorie, iar acest fapt denotă că această perioadă urmează a fi luată în calculul vechimii în muncă cu înlesniri (avantaje) pentru stabilirea pensiei, și anume, două luni vechime de muncă pentru o lună de serviciu. Or, izolatorul de detenție provizorie, este o instituție cu menirea deținerii persoanelor

reținute sau arestate și care face parte din categoria instituțiilor penitenciare prevăzute la art. 6 alin. (2) al Legii nr. 1036/ 1996 și, respectiv, urmează a fi raportată la prevederile pct. 8 al HG nr. 78/1994.

În lumina celor relatate, instanța de apel a reținut ca fiind corectă concluzia primei instanțe asupra netemeinicii și ilegalității deciziei organului de asigurări sociale privind refuzul recalculării pensiei în conformitate cu Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, în privința lui Ion Paierele.

Curtea de Apel Chișinău a menționat că, Inspectoratul național de securitate publică din cadrul IGP al MAI, prin certificatul nr. 34/17-5114 din 24 noiembrie 2020, a confirmat că vechimea în serviciu a cet. Ion Paierele pentru stabilirea pensiei în conformitate cu art. 13 lit. a) al Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, la data de 20 mai 2020, a constituit 32 (treizeci și doi) ani, 02 (două) luni, 16 (șaisprezece) zile.

Astfel, prima instanță corect a invocat că nu pot fi reținute argumentele Casei Naționale de Asigurări Sociale că, subdiviziunile de pază, escortare și deținere a persoanelor reținute și arestate în izolatoarele de detenție provizorie, nu cad sub incidența art. 6 alin. (2) a Legii nr. 1036 din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul penitenciar (abrogată la 16 mai 2018 prin Legea nr. 300 din 21 decembrie 2017) și pct. 8 din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, or acestea contravin și sunt combătute prin imperativele normelor menționate că, pentru unele categorii de persoane este prevăzut calcularea vechimii de muncă conform formulei două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu, faptul dat fiind reglementat de art. 33 alin. (2), (3) lit. a) al Legii cu privire la sistemul penitenciar nr. 1036-XIII din 17 decembrie 1996 (art. 53 Legea nr. 300 din 21 decembrie 2017), pct. 8 din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994.

Instanța de apel a relevat că calcularea vechimii în muncă în vederea stabilirii pensiei în condițiile Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și a Hotărârii Guvernului nr. 78 din 12 februarie 1994, inclusiv, luarea în calcul a anumitor perioade cu avantaje, urmează a fi efectuată după eliberare din serviciu, în cazul întrunirii condițiilor necesare, elementul principal fiind vechimea în serviciu necesară obținerii dreptului de a beneficia de pensie, la solicitarea titularului acestui drept.

Totodată, instanța de apel a reiterat că pentru calcularea vechimii în muncă cu înlesniri este necesar ca persoana să întrunească două condiții, și anume: instituția în care persoana exercită serviciul să fie o subdiviziune indicată în pct. 8 al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 decembrie 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și dată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, și să exercite serviciul nemijlocit în instituții penitenciare de tip închis, izolatoare de urmărire penală și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, condiții care sunt întrunite de reclamant.

Reieșind din circumstanțele speței raportate la normele de drept enunțate, Curtea de Apel Chișinău a conchis că Izolatorul de detenție provizorie, în care a activat reclamantul Ion Paierele, este entitate destinată pentru deținerea persoanelor, și cade sub incidența reglementărilor pct. 8 al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 aprilie 1994, cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție, considerent din care are dreptul la calcularea vechimii în muncă cu avantaje, calculându-i-se 2 luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu.

La 18 decembrie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a expediat prin poșta electronică recursul împotriva deciziei din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi decizii.

La 22 decembrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat copia cererii de recurs intimatului Ion Paierele și avocatului său, însă aceștia nu au făcut uz de dreptul lor de a se expune asupra recursului printr-o referință.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Instanța de recurs constată că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 12 septembrie 2023, dispozitivul nefiind notificat participanților la proces, iar decizia motivată le-a fost comunicată prin poșta electronică la 20 noiembrie 2023 (f.d. 127).

Astfel, depunerea recursului motivat la 18 decembrie 2023 (f.d. 130-135), este în termen.

În motivarea recursului, Casa Națională de Asigurări Sociale a indicat că soluția instanței de apel este una eronată.

Recurenta a invocat că, Certificatul nr. 34/17-5114, eliberat de Inspectoratul național de securitate publică din cadrul Inspectoratul General al Poliției la 24 noiembrie 2020, în care se reflectă vechimea în muncă a intimatului calculată cu înlesnirile de două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu conform pct. 8 lit. d) al HG nr. 78/1994, pentru activitatea din cadrul Izolatorului de detenție provizorie, pentru perioada 15 mai 1998 – 25 mai 1992, este nul din oficiu, din motiv că prevederile actului normativ care a stat la baza emiterii acestuia depășesc prevederile actului normativ în temeiul căruia a fost emis, or, în legislația națională nu există un act normativ care să prevadă acordarea înlesnirilor de două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu pentru colaboratorii Ministerul Afacerilor Interne care au activat sau activează în cadrul izolatorului de detenție provizorie. Altfel spus, intimatul nu a activat într-o instituție penitenciară cum este reglementat în pct. 8 lit.

d) din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, or, în opinia recurenteii, aceste reglementări sunt destinate doar colaboratorilor instituțiilor penitenciare.

Cât privește Ordinul MAI nr. 96 din 20 martie 2018 „Cu privire la recunoașterea unor înlesniri pentru stabilirea pensiei anumitor categorii de funcționari publici cu statut special și militar din cadrul Ministerului Afacerilor Interne”, adoptat în scopul aplicării corecte a prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 78/1994, în opinia recurenteii, nu poate produce efecte juridice, deoarece ordinul nominalizat depășește prevederile actului normativ în temeiul căruia a fost emis.

Astfel s-a menționat că prevederile actelor normative ale administrației publice centrale de specialitate se aplică numai în partea în care nu depășesc cadrul stabilit de actul normativ de nivel superior pentru executarea căruia a fost emis și nu contravin prevederilor respective, în acest context, Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 96 din 20 martie 2018, care a stat la baza emiterii Certificatului nr. 34/17-5114 eliberat de Inspectoratul național de securitate publică din cadrul Inspectoratul General al Poliției la 24 noiembrie 2020, aprobat în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 78/1994 nu poate să depășească prevederile actului normativ în temeiul căruia a fost emis, limitându-se strict la cadrul stabilit de actul normativ, în special doar la lista exhaustivă a înlesnirilor care se iau în considerare la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei reglementate expres de Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, respectiv, orice act emis în baza ordinului menționat, urmează a fi considerat nul din oficiu.

Un alt aspect foarte important ce ține de soluția instanței de fond care a fost relatat și solicitat să fie examinat de instanța de apel, în cererea de apel motivat, care a fost lăsat fără examinare/apreciere, ține de obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ prin care să recalculeze pensia pentru vechime în muncă a intimatului cu includerea perioadei de activitate 14 decembrie 2017 - 20 mai 2020, realizată după stabilirea pensiei pentru vechime în muncă.

Recurenta nu este de acord cu poziția instanței de apel, potrivit căreia reclamantul întrunește condițiile art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23.06.1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, or norma menționată supra nu prevede recalcularea pensiei stabilite anterior colaboratorilor instituțiilor de forță în legătură cu obținerea a unei noi vechimi în muncă în urma reangajării.

În cazul din speță, intimatul nu a prezentat acte suplimentare, el a prezentat circumstanțe noi, obținute în urma reangajării (14 decembrie 2017 – 20 mai 2020), în asemenea situație, circumstanțele noi nicidecum nu pot fi luate în considerație la recalcularea pensiei stabilite la data de 28 iunie 2014, or intimatul, ipotetic, poate pretinde doar la recalcularea pensiei pentru vechime în muncă, în condițiile art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544/1993, în vederea includerii perioadei de activitate din cadrul Izolatorului de detenție provizorie, pentru perioada 15 mai 1998 – 25 mai 1992, în cazul în care se confirmă că perioada dată urmează a fi calculată în vechimea în muncă cu avantaje de (2:1) conform pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, și nicidecum nu poate pretinde la valorificarea vechimii în muncă din perioada 14 decembrie 2017 – 20 mai 2020, realizate după stabilirea pensiei.

În acord cu prevederile art. 193 alin. (3), (3¹) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători.

În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.

Verificând hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, din 09 februarie 2022 și decizia din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticile invocate în recurs, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, Completul de judecată consideră că acesta este admisibil și urmează a fi admis, cu casarea integrală a hotărârii instanței de fond și deciziei în apel cu emiterea unei noi decizii, pentru considerentele ce vor fi arătate în continuare.

Conform art. 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

În interpretarea art. 244, alin. (2), coroborat cu art. 231, alin. (2) din Codul administrativ, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, în corespundere cu art. 22 și art. 219, alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal administrate, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

În conformitate cu prevederile art. 194, alin. (2) din Codul administrativ în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Completul de judecată, al Curții Supreme de Justiție, în exercitarea rolului său de instanță supremă, al cărui rol este de a verifica legalitate și temeinicia deciziei instanței de apel reține că, la caz, instanța de apel a dat o interpretare eronată probelor administrate în cauză.

Materialele cauzei atestă că, în conformitate cu certificatul nr. 34/17-5114 din 24 noiembrie 2020, emis de către Inspectoratul National de Securitate Publică din cadrul IGP al MAI în privința lui Paierle Ion, se confirmă faptul că potrivit informațiilor gestionate de către Ministerul Afacerilor Interne, vechimea în muncă a domnului Paierle Ion pentru stabilirea pensiei în conformitate cu art. 13 lit. a) al Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele Organelor Afacerilor Interne nr.1544 din 23 iunie 1993, la data de 20 mai 2020 a constituit 32 (treizeci și doi) ani, 02 (două) luni, 16 (șaisprezece) zile.

Prin cererea din 26 septembrie 2020, avocatul Dorian Pîcălău, în interesele lui Ion Paierle, a solicitat de la CTAS sect. Rîșcani, mun. Chișinău calcularea pensiei luând în considerare avantajele calculate conform certificatului nr. 34/17-5114 din 24 noiembrie 2020.

În temeiului răspunsului nr. 1304 din 09 februarie 2021, CTAS sect. Rîșcani mun. Chișinău a respins cererea de stabilire a pensiei, deoarece reclamantul este beneficiar de pensie pentru vechimea în muncă din 28 iunie 2014, iar temei legal de a reexamina pensia cu includerea în stagiul total a perioadei de activitate după stabilirea pensiei inițiale, nu este.

Nefiind de acord cu decizia emisă, la data de 22 februarie 2021, reclamantul s-a adresat cu o cerere de dezacord, solicitând anularea refuzului.

În temeiul răspunsului din 12 martie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale a comunicat reclamantului că urmează să înlăture neajunsurile, și anume să prezinte partea motivată a cererii prealabile.

Ca urmare, la 18 martie 2021, Paierle Ion a înaintat o cerere intitulată „Cerere de dezacord”, în care a invocat că motivul înaintării petiției este calcularea pensiei cu avantaje, de la momentul eliberării sale din MAI, din anul 2014 și până la momentul depunerii cererii, în temeiul certificatului eliberat de MAI.

Prin răspunsul din 29 martie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale a comunicat lui Paierle Ion că cererea prealabilă nu se supune examinării, deoarece petiționarul nu s-a conformat prevederilor art. 76 alin. (2) din Codul administrativ.

La 07 aprilie 2021, Paierle Ion a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță s-a pronunțat în favoarea temeiniciei acțiunii, cu admiterea parțială a acesteia. Astfel, prin hotărârea din 09 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, a fost admisă parțial acțiunea înaintată de Paierle Ion; s-a anulat ca ilegală Decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Rîșcani) privind refuzul în recalcularea pensiei nr. 1304 din 09 februarie 2021 și răspunsul pe marginea cererii prealabile a Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. P-423/21 din 12 martie 2021; s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ favorabil prin care să-i recalculeze și să-i achite lui Ion Paierle pensia neachitată pentru vechime în muncă, cu indexările și majorările ce au avut loc, luând în considerare vechimea în muncă de 32 ani 02 luni și 16 zile conform Certificatului nr. 34/17-5114 eliberat de Inspectoratul național de securitate publică din cadrul Inspectoratul General al Poliției la 24 noiembrie 2020, începând cu 03 februarie 2020; în rest, pretențiile din cererea de chemare în judecată, au fost respinse ca neîntemeiate. Hotărârea respectivă a fost menținută prin decizia din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Analizând motivele soluției supuse criticii în recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, Completul de judecată ajunge la concluzia că decizia instanței de apel nu poate fi menținută, or prin aceasta s-a menținut hotărârea primei instanțe, care este contradictorie și parțial neîntemeiată, în rezultatul aprecierii eronate a probelor prezentate.

Astfel, obiectul controlului judecătoresc în prezentul litigiu, îl constituie decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Rîșcani) privind refuzul în recalcularea pensiei nr. 1304 din 09 februarie 2021, în conformitate cu certificatul nr. 34/17-5114 din 24 noiembrie 2020, eliberat de către IGP MAI al RM, precum și răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. P-423/21 din 12 martie 2021 pe marginea cererii prealabile.

Conform art. 18 lit. c) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în conformitate cu art. 13 lit. a) militarilor care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, al cărui mod este stabilit de Guvern, se ia în calcul timpul de îndeplinire a serviciului în condiții deosebite – în condițiile avantajoase respective inclusiv în condițiile stabilite de legislație până la intrarea în vigoare a prezentei legi.

Conform art. 2 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberarea din serviciu.

Conform art. 48 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, ale ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern. Conform prevederilor art. 13 lit. a) din Legea 1544-XII din 23 iunie 1993, militarii care au satisfăcut serviciul prin contract, dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, care până la data de 01 iulie 2019 au o vechime în serviciu de cel puțin 24 ani 6 luni.

Conform art. 14 lit. a) din Legea 1544-XII din 23 iunie 1993, mărimea pensiilor pentru vechime în muncă se stabilește în următoarele proporții: pentru militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și pentru funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care au o vechime în serviciu stabilită la art. 13 lit. a) 50 procente din suma soldei, iar pentru cei pensionați pentru limită de vârstă sau din motive de boală - 55 % din suma soldei; pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea stabilită la art. 13 lit. a) - 3 % din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult de 75 % din aceste sume.

Articolul 6 din Legea nr. 1036 din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul penitenciar (abrogată la 16 mai 2018 prin Legea Republicii Moldova nr. 300 din 21 decembrie 2017) enumeră instituțiile penitenciare.

Conform prevederilor pct. 8 al Hotărârii de Guvern nr. 78 din 21 februarie 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei a funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației

penitenciare, se acordă următoarele înlesniri: d) două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu: în instituții penitenciare de tip închis, izolatoarele de urmărire penală, casele de arest și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, precum și la lucrări de subteran.

Conform art. 33 alin. (2) al Legii cu privire la sistemul penitenciar nr.1036-XIII din 17 decembrie 1996, vechimea în muncă în vederea acordării pensiei colaboratorilor sistemului penitenciar se calculează cu următoarele înlesniri: a) o zi de serviciu în instituții penitenciare de tip închis, izolatoare de urmărire penală și în instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, precum și la lucrări în subteran, se consideră ca 2 zile de serviciu.

Respectiv, sub incidența prevederilor prevăzute de pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78, cad instituțiile care au menirea deținerii persoanelor reținute sau arestate.

Potrivit materialelor cauzei, în perioada cuprinsă între 15 mai 1998 și 05 iunie 2002, reclamantul Ion Paierele a deținut o funcție în cadrul Izolatorului de detenție provizorie, iar acest fapt denotă că aceasta perioadă urmează a fi luată în calculul vechimii în muncă cu înlesniri (avantaje) pentru stabilirea pensiei, și anume, două luni vechime de muncă pentru o lună de serviciu. Or, izolatorul de detenție provizorie, este o instituție cu menirea deținerii persoanelor reținute sau arestate și care face parte din categoria instituțiilor penitenciare prevăzute la art. 6 alin. (2) al Legii nr. 1036/ 1996 și, respectiv, urmează a fi raportată la prevederile pct. 8 al HG nr. 78/1994.

În așa mod, Completul de judecată reține ca fiind corectă concluzia instanțelor inferioare asupra netemeinicii și ilegalității deciziei organului de asigurări sociale privind refuzul recalculării pensiei în conformitate cu Legea RM nr.1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, în privința lui Ion Paierele.

Totuși, instanța de recurs ajunge la concluzia că instanțele inferioare au apreciat eronat conținutul certificatului nr. 34/17-5114, emis de IGP, conform căruia intimatului i s-a calculat termenul total de activitate în IGP de 32 ani 02 luni 16 zile (f.d 11). Or, în această perioadă a fost inclusă și perioada de activitate a lui Ion Paierele de la 14 decembrie 2017 până la 20 mai 2020, perioadă în care ultimul a activat după ce s-a eliberat din funcție și a abținut dreptul la pensie.

Astfel, pe de o parte prima instanță a respins capătul de cerere privind indexarea pensiei de la momentul pensionării și până la pronunțarea hotărârii, iar pe de altă parte a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ favorabil prin care să-i recalculeze și să-i achite lui Ion Paierele pensia neachitată pentru vechime în muncă, cu indexările și majorările ce au avut loc, luând în considerare vechimea în muncă de 32 ani 02 luni și 16 zile conform Certificatului nr. 34/17-5114 eliberat de Inspectoratul național de securitate publică din cadrul Inspectoratul General al Poliției la 24 noiembrie 2020, în această perioadă fiind inclusă și perioada de la 14 decembrie 2017 până la 20 mai 2020, ce constituie activitate realizată după data de 28 iunie 2014 – dată când intimatul a obținut dreptul la pensie.

Conform art. 61 din Legea nr. 1544, recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor

interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Astfel, reieșind din prevederile alin. (1) al art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, legislatorul a prevăzut expres posibilitatea recalculării pensiei în cazul în care apar circumstanțe noi, care duc la majorarea acesteia, stabilind doar că recalculul se va face pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data de punerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Respectiv, recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare, iar dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data de punerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Prin decizia de inadmisibilitate din 07 decembrie 2021 a Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate și privind controlul de constituționalitate a alin. (1) al art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, cu privire la pretinsul tratament diferențiat contestat, Curtea a reținut că condițiile diferite privind exercițiul dreptului la recalcularea pensiei aplicat față de persoanele care s-au pensionat și care s-au reangajat ulterior într-o funcție militară sau publică cu statut special au la bază argumentul potrivit căruia persoanele obțin, în tot acest timp, atât pensia, cât și salariul în baza raporturilor de muncă.

Mai mult, Curtea a observat că dreptul la recalcularea pensiei reclamă nu doar faptul ca persoana să fi acumulat 25 de ani de vechime în muncă, ci și să fi împlinit vârsta limită de aflare în serviciu, iar printr-o decizie a angajatorului să i se fi prelungit termenul de aflare în serviciu [articolele 2 alin. (2) și 13 lit. a) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993]. De altfel, dacă nu are împlinită vârsta limită de aflare în serviciu, însă a atins vechimea în muncă de la articolul 13 lit. a) din Lege, persoanei îi este recunoscut doar dreptul la majorarea cotei procentuale de calculare a pensiei [articolele 2 alin. (2) și 14 lit. a) din Lege], fără a beneficia de dreptul la recalcularea pensiei, întrucât pensia se obține doar la încetarea raporturilor de serviciu.

Așadar, Curtea a observat că prima categorie (i.e. persoanele pensionate în baza vechimii în muncă, angajate ulterior pensionării într-o funcție publică cu statut special) obține atât pensia, cât și salariul, pe când cea de-a doua (i.e. persoanele care continuă să activeze într-o funcție publică cu statut special la atingerea vechimii în muncă) obține doar salariul, fără a obține și pensia.

Totodată, Curtea a avut în vedere și faptul că dreptul la pensie nu se stabilește în mod automat, ci pe baza cererii titularului [articolul 49 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993]. Astfel, exercițiul dreptului la pensie ține de titular, care decide când și în ce condiții să obțină pensia. Așadar, *de vreme ce titularii sunt cei care decid cu privire la condițiile de pensionare*, Curtea a reținut că *aceștia trebuie să-și asume consecințele acestor decizii*. De altfel, persoanele pot să prevadă efectele acestor decizii (i.e. anumite inconveniente financiare legate de cuantumul pensiei calculate). Mai mult, imposibilitatea recalculării pensiei speciale poate fi prevăzută de subiectele legii, la nevoie, cu ajutorul unor profesioniști ai dreptului.

Așadar, Curtea nu a reținut argumentele din sesizări privind existența unei ingerințe în articolul 16 din Constituție. Criteriul continuării neîntrerupte a raporturilor de serviciu după atingerea plafonului de vârstă face ca categoriile în discuție să nu se afle în situații comparabile.

Instanța de recurs apreciază critic mențiunea din certificatul nr. 34/17-5114 eliberat intimatului de Inspectoratul național de securitate publică din cadrul Inspectoratul General al Poliției la 24 noiembrie 2020, cu privire la faptul că acesta „a îndeplinit serviciul neîntrerupt”, or potrivit perioadelor specificate în certificat este evidentă pauza între 27 iunie 2014 și 14 decembrie 2017. Astfel, Completul de judecată consideră că urmează a fi exclusă din perioada vechimii în muncă calculată prin certificatul menționat a perioadei de activitate de la 14 decembrie 2017 până la 20 mai 2020, ce constituie activitate realizată după data de 28 iunie 2014 – dată când intimatul a obținut dreptul la pensie, fiind obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ favorabil prin care să-i recalculeze și să-i achite lui Ion Paierale pensia neachitată pentru vechime în muncă, cu indexările și majorările ce au avut loc, luând în considerare vechimea în muncă de 29 ani 09 luni și 10 zile (perioada de la 14 decembrie 2017 până la 20 mai 2020 constituind 2 ani 5 luni și 6 zile).

Cu referire la argumentul recurentei în privința nulității Ordinului MAI nr. 96 din 20 martie 2018 „Cu privire la recunoașterea unor înlesniri pentru stabilirea pensiei anumitor categorii de funcționari publici cu statut special și militar din cadrul Ministerului Afacerilor Interne”, adoptat în scopul aplicării corecte a prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 78/1994, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că legalitatea acestuia nu a fost contestată, respectiv actul administrativ produce efecte juridice.

Corespunzător, instanța de recurs va admite recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, va casa hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, din 09 februarie 2022 și decizia din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și va emite o nouă decizie de admitere parțială a acțiunii.

Conform art. 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se casează integral hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, din 09 februarie 2022 și decizia din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată

depusă de Ion Paierale către Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, și se emite o nouă decizie prin care:

Se admite parțial acțiunea înaintată de Paierale Ion.

Se anulează ca ilegală Decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Rîșcani) privind refuzul în recalcularea pensiei nr. 1304 din 09 februarie 2021 și răspunsul pe marginea cererii prealabile a Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. P-423/21 din 12 martie 2021.

Se obligă Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ favorabil prin care să-i recalculeze și să-i achite lui Ion Paierale pensia neachitată pentru vechime în muncă, cu indexările și majorările ce au avut loc, luând în considerare vechimea în muncă de 29 ani 09 luni și 10 zile conform Certificatului nr. 34/17-5114 eliberat de Inspectoratul național de securitate publică din cadrul Inspectoratul General al Poliției la 24 noiembrie 2020, începând cu 03 februarie 2020.

În rest, pretențiile din cererea de chemare în judecată, se resping ca neîntemeiate.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc